

Психолого-педагогічні основи навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах

Н. А. Ковчин, к. пед. н.

Аналіз сучасних фундаментальних орієнтацій географічної освіти підтверджує, що її актуальність обумовлена такими чинниками: тенденції глобалізації та антиглобалізації, ознаки кризи колишньої моделі освіти, глибокі і стрімкі зміни в суспільно-політичному житті, трансформаційні тенденції в геосередовищі.

Складні сучасні геополітичні процеси у світі та в Україні зумовлюють завдання, що постають перед навчанням географії України в загальноосвітній школі. Найбільш актуальні з них – це становлення особистості учня, становлення і визначення його громадянської позиції, патріотичне виховання, формування критичного та системного мислення, розвиток емоційного інтелекту, стресостійкості, копінг-ресурсу, емоційно-вольової сфери.

Формування в учнів цілісного уявлення про Батьківщину, цілеспрямоване, глибоке усвідомлення різноманітності її природних умов, ресурсів, економічних проблем, а також подальших перспектив і шляхів їх розв'язання – все це стає основою виховання почуття патріотизму, формування громадянської позиції, готовності відстоювати і захищати інтереси свого народу, толерантності, самоідентифікації, збереження і зміцнення фізичного, психологічного та духовного здоров'я. Також це забезпечує конструктивізм у вирішенні сучасних соціальних проблем і виключає конфронтацію, протистояння, ворожнечу.

Критичне мислення – особливий тип мислення, яке характеризують гнучкість, цілеспрямованість, відповідальність, самостійність та орієнтацію на чіткі критерії, результат.

Актуальність необхідності розвитку критичного мислення зумовлена стрімкими соціально-політичними та геополітичними змінами, які потребують системного та критичного аналізу, оцінки нових умов, психологічної готовності до розв'язання сучасних проблем, непередбачуваних і серйозних.

Емоційний інтелект – це група ментальних здібностей, що активізуються в процесі усвідомлення та розуміння особистих емоцій, а також емоцій оточуючих людей. Сформована особистість, що має високий рівень розвитку емоційного інтелекту здатна усвідомлювати власні емоції,

почуття та стан інших, може ефективно керувати своєю емоційною сферою, що забезпечує успішність і результативність поведінки та діяльності.

Процес навчання географії України акумулює в собі значні можливості для формування емоційного інтелекту, якщо його планувати і здійснювати на матеріалі змісту географії для розвитку адаптивних здібностей: оцінки та вираження емоцій; регулювання емоцій; використання емоцій в процесі мислення та в процесі діяльності.